Škoda způsobená psem, krávou či pštrosem – existuje rozdíl?

Vážené čtenářky, Vážení čtenáři,

v dnešním příspěvku se podíváme na vliv nového občanského zákoníku na život se zvířaty, a to především s těmi domácím. Problematika zvířat je velmi široká, my se zde zaměříme na **odpovědnost za škodu způsobenou zvířaty, odpovědnost za jejich chování a následky jimi způsobené**.

Nový občanský zákoník přináší jednu ve společnosti již opakovaně diskutovanou novinku. **Zvíře již nebude věc, ale i sám zákon nově chápe zvíře jako zvíře.** Co taková změna přináší ve vztahu k nám, vlastníkům zvířat?

Praktické důsledky nového zákona si ukážeme na reálném příkladu. Uteče-li pes či kráva svému majiteli a způsobí škodu na zdraví člověka, na automobilu souseda, zahrádce či na autobusové zastávce, pak se podle dosavadního občanského zákoníku bude zkoumat a prokazovat, kdo za takovou škodu může, kdo způsobil útěk psa ze zahrady či krávy z ohrady. Vlastník zvířete se bude moci zcela či alespoň částečně „vyvinit“, tedy prokázat, že učinil veškerá rozumně požadovatelná opatření, aby se škoda nenastala, tedy „*že za to nemůže.*“

Naproti tomu za účinnosti nového občanského zákoníku taková možnost vyvinění nebude. **Vlastník psa bude za škodu jím způsobenou odpovídat vždy, a to bez ohledu na učiněná opatření nebo námitku, že „*za to nemůže.*“** V případě psa se jedná o absolutní odpovědnost, které se vlastník nijak nezprostí, a to skutečně ani poukazem na to, že díru do plotu udělal blesk či povodeň, s čímž vlastník nemohl počítat.[1] Každý majitel psa či jiného domácího zvířete by měl být za účinnosti nového občanského zákoníku o to více ve střehu a lze jen doporučit, aby se zvíře v žádném okamžiku neztratilo majiteli z dohledu.

Rozdíl však nastane, způsobí-li takovou škodu **kráva či slepecký pes. Nový občanský zákoník krávu posuzuje jako domácí zvíře, které slouží vlastníku k výkonu povolání, výdělečné činnosti či obživě, a slepeckého psa jako pomocníka pro osoby se zdravotním postižením.**

V takovém případě, když škodu na sousední zahrádce způsobí kráva, která utekla z ohrady, se majitel krávy zprostí povinnosti k náhradě škody vzniklé na zahrádce, pokud prokáže, že nezanedbal potřebnou pečlivost, anebo že by škoda vznikla i při vynaložení potřebné pečlivosti.

Jak si takovou „potřebnou pečlivost“ představit? Například tak, že krávy budou v oplocené ohradě bez mezer v plotě, plot bude dostatečně pevný, statný a vysoký, součástí plotu bude elektrické vedení, brána bude zavřená, uzamčená a dostatečně bytelná. Pokud i přesto, že majitel zabezpečil všechna tato a další pečlivá opatření proti úniku krávy mimo ohradu, kráva unikne, zboura sousední plot a podupe zahrádku, bude mít majitel možnost zprostit se odpovědnosti za škodu na sousedním plotě a zahrádce.

Jako příčinu takového útěku krávy si lze představit dříve zmiňovaný úder blesku do ohrady či povodeň, která by pečlivé zabezpečení ohrady poškodila bez ohledu na snahu majitele.

Nový občanský zákoník však takovou možnost zbavení se odpovědnosti za škodu umožňuje pouze ve vztahu k **domácím zvířatům sloužícím k obživě či jiným činnostem dle ust. § 2934 nového občanského zákoníku.** Autoři zákona tímto poukazují na větší společenský zájem na hospodářských domácích zvířatech oproti psovi, kočce a jiným domácím zvířatům, která slouží vlastníkovi pouze k jeho potěšení a jako společníci.

Zde je pak otázkou, zda budeme s takovým tvrzením souhlasit či nikoliv, avšak litera zákona je striktní a určitá.

Zda se jedná o domácí zvíře, napoví důvodová zpráva k novému občanskému zákoníku: „*Domácí jsou podle soukromoprávního pojímání ta zvířata, jejichž druh žije s člověkem buď bezvýjimečně, anebo z převážné části. Existence pštrosích nebo krokodýlích farem tedy nemění nic na tom, že pštros i krokodýl je z hlediska občanského zákoníku divoké zvíře.*“

Zde tedy vidíme, že chovatel pštrosa na pštrosí farmě, chovatel krav v kravíně, chovatel psa na zahradě i majitel slepeckého psa mají jiné postavení. Pštros je sice zvíře chované hospodářským způsobem, ale podle zákona bude majitel odpovídat vždy a za vše. Za psa či kočku bude majitel rovněž odpovídat jako za nehospodářská zvířata vždy a za vše. Pouze majitelé krávy či slepeckého psa mají možnost se za určitých podmínek zbavit odpovědnosti, když prokáží, že „*udělali vše, co mohli*“, aby škoda nevznikla.

Lze tedy shrnout, že nově bude odpovídat každý majitel zvířete za veškeré následky zvířaty způsobené, pouze u **domácích hospodářsky využívaných zvířat či zvířat pomocníků postižených je možnost zbavit se odpovědnosti**.

Mimo uvedenou obecnou úpravu v novém občanském zákoníku je třeba dále mít na paměti, že určité zvláštní případy náhrady škody způsobené například zvlášť chráněnými živočichy upravují speciální zákony.[2]

O vlivu náhody na vznik škody a dalších zajímavostech nového občanského zákoníku si povíme v příštích dílech tohoto právního seriálu.

Mgr. Petr Sopuch
advokátní koncipient v AK Hubený

Tel.: 608 706 372
E-mail: info@akhubeny.cz
602 00 Brno, Běhounská 4/20

[1] Jedinou zákonem předvídanou možností je odpovědnost společně a nerozdílně s osobou, které bylo zvíře svěřeno dle ust. § 2933 věty druhé.

[2] (Např. zák. č. 246/1992 Sb., č. 114/1992 Sb., č. 166/1999 Sb., č. 154/2000 Sb., zák. č. 449/2001 Sb., č. 162/2003 Sb. nebo zák. č. 99/2004 Sb.).